

2009 JÚNIUSI NAPLÓ

Jólesik panaszkodni

Irigylem azokat a szerzőket, akik képesek írni, amikor gyötri őket a fájdalom. Jómagam, legfeljebb ha kinyitom a gépet, levelet fogadok vagy küldök, adatokat keresek a világhálón, esetleg naplójegyzetbe kezdek, melyet hamar abba is hagyok, de semmi komolyabbra nem futja. Két hónapja, hogy abbahagytam az életrajzi könyvem írását. Hol az aranyerem fájt, hol a műtét, a háromszori. Aztán a lábam, megállapították, artrózis, azaz csípőízületi porckopás – fáj is, mozgásban is korlátoz -, és ehhez még egy újabb porckorong becsípődés. No, és mikor csináltatom a fogamat? Hát akkor, amikor amúgy is fájok. Nem részletezem, a lényeg, energiámat felemésztette az a koncentráció, melyet a fájásaimra voltam kénytelen fordítani.

S a lelki teher, tudomásul venni - jelez a test -, megöregedtem! Ezt eddig nem kellett, hogy észleljem. Nem voltam ugyanis beteg. Mindenki mondja, a feleségem is, vigasztalásul, hogy örüljek inkább, amiért ez a nyavalya csak most jelentkezett nyolcvan után, másokat már, őt magát is, csípő, gerinc, aranyér, a fájdalom, egyik vagy másika, mikor elérte már! Nehéz megszoknom azt is, hogy most énért aggódnak, holott eddig én aggódtam a szeretteimért. A lányom is, meg a lányunokám is: apa, papa szóljál, viszünk orvoshoz, röntgenre, ahová csak kell, én meg tiltakozom, el tudok én menni. A valóság az, hogy el is megyek, csak vánszorogva, többszörös megállással.

Lesem magamat reggeltől estig, javult-e az állapotom tegnaphoz képest. Amikor konstátalom, hogy nemigen, módfelett elkeseredek. Már két alkalommal is öngyógyításba kezdtem, hogy szűnjön a szenvedés. Bevallom, nem vált be, sőt tudom, rontottam a helyzetemen. Magamnak köszönhetem és nem is mondom el, hogy mi az a nem előírt tablettá, amit bevettem, meg az a kenőcs, amit a fájásaimra kentem.

A jegyzet elején azt írtam, hogy a fájdalom nem kedvez a szellemi munkának. A végén sem mondhatok mást.

Alkohol nélkül

A fenékműtét után olyan fájdalomcsillapítót írt fel a sebész, hogy hangsúlyoznia kellett: Egy csöppnyi alkoholt se!

Majdhogynem szertartás nálunk, hogy esténként, amikor lemegy a nap, megiszunk egy-két pohárával, s ha nagyon elfáradunk a kúrti tanyán, és ha

napközben verítékezünk is, sört kortyolunk hozzá. Kósa Vilma üvegből, én meg pohárból. Közben beszélgetünk.

Hát ennek vége. A beteg, aki gyógyulni szeretne, felhagy az alkoholos szertartással. Legalább is egy időre. Nem iszik. Illetve iszik, de pálinka és sör helyett gyümölcslé, joghurtot meg kefirt. És felhagy a nehezebb húsosos ételekkel is, főként, ha tudja, hogy mindennap meg kell látogatnia a helyet, ahová a király is gyalog jár, s ott, azon a helyen nem óhajt fölösen szenvedni. Beszélgetni azonban beszélget, igaz nem fennkölt problémákról, sokkal inkább arról, mikorra várható a gyógyulás, s vajh, miről kell még lemondani, hogy fájdalommentesen élhessen. Egy kis ideig még.

Elmondom azért, mihelyt beszédtem a doboz fájdalomcsillapítót, más fajtát írtattam fel, igaz, nem a proktológussal, olyat, amely nem tilt el az esti szertartásgyakorlástól.

Óh, az ifjúság!

Az orvostól jöttem. Elvánszorogtam a Batthyány térig, ezenközben néhányszor megálltam a lábamat lazítani. Jött a nyolcvanhatos busz, egy megállónyi utat, gondoltam, ülve teszek meg. Felszálltam, hely nem volt, álltam. Ahogy elindult a jármű, elindult a térről egy ifjú lány is, a járdán természetesen. Szép léptű, szép lábú teremtes, fehér blúzban, fekete kosztümszoknyában. A nyolcvanhatos lépdelt szinte az úton, akkora volt a torlódás. A lány is lépdelt. Hol elhagyta a buszt, hol beértük. De meg nem előztük. Mindvégig hátulról néztem. Kedvem telt ebben. Közben elfelejtettem, hogy állok, és hogy fáj a lábam. Ott megy a jövő - gondoltam - csinosan, ápoltan, esztétikusan. Hátha egyszerre érünk a megállóhoz, a Corvin térihez, és megnézhetem előlről is! A busz úgy haladt, mint a lány. Csak míg az utóbbi egyenletes ritmusban, a jármű megszakításokkal, hol álltunk, hol gurultunk. Mire leszálltam, begaloppozott a lány is. Mellém ért. Ránéztem, s úgy döntöttem, maradok mögötte. Ő lépkedett dallamosan, fogadni mertem volna, hogy a közgazdaságiba megy érettségizni, én meg utána, rogygyantan, húzva a bal lábamat. Aztán ő jobbra tért, én meg, mint vén, lehuppantam egy Corvin téri padra. A lány eltűnt, helyette rábámultam egykori munkahelyemre, a valamikori *Népművelési Intézet* épületére, s mintha láttam volna magamat, amint karcsún, rugalmasan, mondhatni táncos mozdulatokkal belépek a kapun - több mint húsz éven át minden munkás reggelen –, s legalább olyan frissen jövök ki minden este. Láttam egykori magamat, s motyogtam; régi dicsőségünk, satöbbi, satöbbi.

Emlékszem egy régen elhangzott mondatra

A Corvin téren a parkban ültem és bambultam, igazgattam a lábamat, olyan szögben találkozzék a talajjal, érezném kevésbé a nyilallást. Közben eszembe jutott ez-az, a régi időből, a rendszerváltás előtti évekből, mikor nekem, ebben

az épületben, a Népművelési Intézetben már kezdték értésemre adni, hogy kívül tágasabb – elértem a hatvanadik évet. Nos, egyszer, az okra nem emlékszem, feszülten s talán szorongva is, bent ültem a főigazgató szobájában, *Vitányi Ivánéban* – igen, igen, ő az, aki szépkorúan is korifeus a Magyar Szocialista Pártban, miként az én időmben, a Kádár féleben. Ott nem volt korifeus, legfeljebb befolyásos. Vitányi éppen telefonál, de nem küld ki, hallhatom hát, amint beszélget egy jó nevű, ismert, liberális művész-politikussal, s azt mondja neki, látod, mondtam én, hogy a ti véleményetek és a miénk között nincs lényeges eltérés, lehetünk akár egy csapatban is! Hogy miről volt szó, valami népfrontos értelmiségi platform tervezetről, talán erről, de ez a beszélgetés-részlet valami miatt megüledett bennem, s meg is elevenedett, valahányszor hallottam a hírt, mint paroláznak a szocialisták és a liberálisok, a régi kommunisták és a régi ellenzékiek. Vitányi Iván népi kollégista volt, néptáncos, a táncház mozgalom segítője, ötvenhatban ellenzéki, kis időre persona non grata is, a többit tudjuk.

Üldögéltem kókadtan a padon, s valami miatt ez jutott az eszembe.

Fehér Béla könyve a táskámban

Előszedtem a táskámból *Fehér Béla* legújabb könyvét, a *Lecsót*, ezt a pompás tárca-gyűjteményt. Ha orvoshoz megyek, márpedig mostanság sokszor vagyok kénytelen, viszem magammal a kötetet. Noha telefonos bejelentés alapján időre érkezem, elolvasok öt írást is, humoreszket, tárcanovellát, karcolatot, ahogy jön, mire beszólítanak a rendelőbe. Egy időben minden héten megvásároltam a Magyar Nemzet szerdai számát, megkerestem a tizenhatodik oldalt, s máris rávettem magam Fehér Béla rövid, elgondolkoztató, humoros szövegére. És most kedvemet lelem a másodszori olvasásban is.

A fülszövegben találom: „*Fehér Béla a satíra, az abszurd, sőt, a magyar népmese eszköztárát felvonultatva mutatja be a társadalom zavarodottságát, az erkölcsi züllést, az értékrend defektusait, a közömbösséget, a kiábrándultságot – egyszóval azt az üzemzavart, amivel naponta mindannyian szembesülünk.*” Így igaz. S hozzáteszem, mintha a magam véleményét közölném: „*A Lecsó végére érve pedig rájövünk, hogy a tárcák összessége nem más, mint nagyjú, kíméletlen, mégis szórakoztató társadalomkritikai láttelelet.*”

Az író ábrázol, s megjeleníti a politikai bűnöket. S még nevetünk is. Igaz, nyögvenyelősen.

Megalkuvás?

Ha nem is írok a számítógépen vagy csak alig, figyelmemet bajaimról elterelendő, azért olvasok. Email küldeményeket történetesen, többek között politikai vonatkozású szövegeket, közgazdasági elemzéseket, pamfleteket, futurologiai dolgozatokat, kimutatást a volt miniszterelnök milliárdos

vagyonáról, vicceket és anekdotákat, ezeket barátok küldik, hogy okuljak, ők meg a világhálóról szedik le, hogy okuljanak. Ezek az írások általában tanulságosak, figyelemreméltóak, elgondolkoztatóak, egyet is értek velük, s noha tudom, illenék ezeket továbbküldeni, végül is csak egy gombnyomás, nem teszem. Hogy mért nem teszem? Aki hasonlóképpen vélekedik a világról, mint én, annak ugye minek küldjem, ő már fel van világosulva, aki meg másként, őt meg mért izgassam az eltérő véleménnyel. Az én tágas értelmiségi társaságomban és rokoni környezetemben az idős vagy idősödő homo sapiensek már rég kialakították a maguknak megfelelő világképet, az efféle bármily okos dolgozatok olvasása semmit nem változtatna véleményükön. Akkor meg minek! Ám lehet, hogy mindez csak okoskodás, s nem bizonyít többet, minthogy én egy vitatkozni már nem szerető, hadakozni nem kívánó, meglehetősen langyos figura vagyok, lettem. Olyan, akit az Úr kiköp az ő szájából, ahogy olvasható a János Jelenéseiben.

Hát ez van, mondom szlengesen, magam irányába azért megbocsátóan, s hozzá is teszem, harcoltam eleget, harcoljon már más is.

Aranymondások, melyeket továbbítok

Szanitter Árpád unokaöcsém szokott ellátni képes-zenés küldeményekkel, aztán vagy megnézem azokat a monitoromon vagy nem, ha vonzó a tárgyuk, nyitok, ha nem, törölök. Mostanában azonban két jó szöveget is kaptam, *Gyökössy Endre Boldogság-mondásait*, illetve részleteket azokból, meg egy diasorozatot *kínai közmondásokkal*. Ám ezeket sem küldtem tovább. Minden bizonnal lustaságból. Most azonban mazsolázok belőlük, s egyet-kettőt továbbítok is annyi módosítással, hogy a kínai közmondások elé odaillesztem Gyökössy Endre mondásainak kezdő szavát.

Boldogok, akik tudják, hogy másoknak is lehet igaza, mert békesség lesz közöttük.

Boldogok, akik tudnak hallgatni és elhallgatni, mert sok barátot mondhatnak magukénak.

Boldogok, akik nem emelik fel hangjukat, amikor tudják, hogy igazuk van.

Boldogok, akik kérdezni tudnak, mivel nem lesznek tudatlanok.

Boldogok, akik nevetni tudnak önmagukon, mert nem lesz vége szórakozásuknak.

Boldogok, akik tudják, hogy az ember vagyona olyan, mint a harmat a fűszálon.

Boldogok, akik csodálkoznak ott is, ahol mások közömbösek.

Csak úgy magamnak mondom, ha emberközpontú vagy istenközpontú a gondolkodás, az életvezetési tanácsok, az úgynevezett aranymondások, szülessenek azok térben és időben egymástól távol, a kereszténység vagy akár a buddhizmus talaján, mind rokon szellemiségűek, mint ezek itt, amiket közlök. És bizony megszívlelendőek.

Én persze a nekem fontosakat válogattam ki.

Nem értek egyet Fekete Ágnessel

A *Reformátusok Levelét* hetente megkapom a szerkesztőtől, *Fekete Ágnestől*. Ha nem is szóról szóra, de elolvasom azokat, van, ami felkelti az érdeklődésemet, továbbgondolkodásra késztet, van, amikor csak nyomom a gombot, haladjunk tovább, olyan, ami felbosszantana, csak most fordult elő, most, hogy olvastam a 354. számot, abban is a szerkesztő, Fekete Ágnes igemagyarázatát.

Ekként kezdi: *Hallgassuk meg Isten szavát Máté evangéliuma 5. fejezetéből!*

És aki törvénykezni akar veled és elvenni a te alsó ruhádat, engedd oda neki a felsőt is. És aki egy mérföldútra kényszerít, menj el vele kettőre.

Ösztönös igazságérzetünkben akar kiemelni Jézus tanácsa, mondja Fekete Ágnes. Ne menjünk azok után, akik kimondják vágyainkat, mert tévútra vezetnek ezek az igazságosztó emberek. És elmarasztalja azokat a trianoni megemlékezéseket is, ahol „gyászolják a régi nagy hazát, de nem vetnek számot azzal, hogy ennek a veszteségnek mi volt akkor a belső oka, és hogy ezek az okok teljes erővel jelen vannak ma” (is). Nem tudom, tudja-e Fekete Ágnes, hogy a szocializmus negyven éve alatt nem volt szabad sírni az említett trianoni veszteség miatt, s másról sem lehetett hallani, mint az úgynevezett okokról. Mit akar üzeni a szerkesztő-igemagyarázó, adjuk oda az ország maradék részét, a felsőruhát is? A nemzet vetkőztetése már úgylis elkezdődött évekkel ezelőtt, a grandiózus kiárúsítással. Netán ehhez asszisztáljunk, ahogy a szerző kívánja, krisztusi szelídséggel!

És ötvenhatban mit kellett volna tennünk, nem menni azok után, akik kimondták vágyainkat? Azaz nem csinálni forradalmat?

Látom Jézust, amint korbáccsal kiveri az árusokat a templomból, és hallom közben *Kodály* indulatos kórusművét, a *Jézus és a kufárokat*.

A nemzet dolgát nem kellene összekeverni a farizeusokéval. Pláne nem a jézusi ígéretekre való hivatkozással.

A kürti nyárköszöntőn

Végigszenvedtem a kürti nyárköszöntőt. Kopás következménye vagy csak egy rossz mozdulaté, de az esemény előtt két nappal másodszor is bekrepáltam. Úgy fájt a bal forgóm, mondhatnám, olyan elviselhetetlenül fájt - lesugárzott a fájdalom a bokámig -, hogy nem volt csillapító, kenőcs, tapasz, ami segített volna.

Volt, hogy azt mondtam, magamnak csak, halljak meg inkább, minthogy egy életen át ekként szenvedjek. Pedig nekem, mint mondják, elég magas a fájdalomküszöböm.

A hangulat mindazonáltal remek volt, sikerült a magam rossz kedvét nem megosztani a társakkal. Az első estén *Szűcs Miklós*, a kitűnő muzsik - írtam róla tavaly, ő vezette a Szent Iván éji szertartást - magával ragadó volt. Mindenkit lefegyverzett tisztaságával, átláthatóságával.

A második estén meg a harmadik nap délelőttjén, *Kaposi Lászlót* (Lacit) és a feleségét, *Lipták Ildikót* és a három fiúgyermeküket fogadta szívébe a kuckós társaság. Az esőre hajló idő miatt a nádas házunk pitvarában gyűltünk össze, este, hogy részt vegyünk egy drámajáték-folyamatban, délelőtt, hogy beszélgessünk a nagycsaládos házaspárral.

Lipták Ildikó magabiztosan és kedvesen, mondjam így, humánusan vezette a konfliktusjátékot a csaknem húszfőnyi egybegyűlt közreműködő részvételével, az efféle játékokban kevésbé járatos ötven-hatvanévesekkel. És röpült az idő, és észre sem vettük, hogy röpül az idő. Nekem kellett csak időnként helyet változtatnom, hogy úgy mondjam, fájdalomból kifolyólag. Egyébként mindenkit elkapott a szerepjátszó és az igazságkereső szenvedély.

S a beszélgető délelőtt is emlékezetesre sikeredett. A mieink kíváncsiak voltak, Laci meg Ildikó őszinte. És több nem is kellett. S a gyerekek! Ellestem egy pillanatot. Az estére készülődtünk. Apuka a gyerekekkel tárgyalt arról, miként viselkedjenek ők hárman a nagy udvaron a tűz körül, míg a felnőttek a pitvarban teszik a dolgukat. Engem nem láthattak. Apuka megnevezte a legnagyobb fiút, mondván, ő lesz a vezető, rá hallgassanak. S most következik a lényeg, amiért a történetet rögzítem. Körbe álltak négyen, s kezüket szertartásosan egymásra helyezték, s ezzel mintegy szentesítették a döntést. Szerződést kötöttek. Apa bement a házba, a fiúk a tűzhöz.

Ez történt. Még megemlítem, hogy a kuckósok közül, kik korábban érkeztek, három kedves hölgy és két derék férfi, rendbe tették a kerti színpadot, Balogh Csaba külön megélezte a kerti szerszámaimat - az áprilisi naplóból értesült, hogy a köszörülést tőlem várja Kósa Vilma, s ő tudta, hogy ez abszurd kívánság -, Mányi Pista külön az egyik kerti ház elcsúszott tetőcserepeit rakta a helyére, és Kósa Vilma helyettem is dolgozott, a kertben is, meg a házban is. Jó formában volt hála Istennek. És perlekedésre sem került sor.